

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' בא ד' שיבט תשפ"ו

החברותא בטען פנימי לחברים גליון מס' 777

פנינים יקרים

בא אל פרעה (י. א) למה נאמר בא אל פרעה ולא נאמר לך אל פרעה מפני שה' יתברך כביכול אמר למשה בא אתי יחד, אני הולך עמך.

כי אני הכבדתי את לבו (י. א) מי שרואה את עצמו כ"אני" שלם הריהו מכביד על לב ומטמטמו.
(רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב)

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו (י. א) הצטער משה רבינו כאשר ראה עמידה עיקשת כזו מצד הסטרא אחרא - ניחמו הקב"ה והודיעו כי עקשנות אינו מכח פרעה אלא אני הכבדתי את לבו.
(רבי יחיאל מאיר מגוסטינין)

בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו' (י. א) מכיון שאני הכבדתי את לבו ואין הדבר מסור בידו לשמוע אפילו אם ירצה א"כ ראוי שלא להתרות כי כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, בכל זאת בא אל פרעה והתרה בו כדי שיתקדש שמו ברבים וכן כתוב ואומר ולמען תספר באזני בנך.

כי אני הכבדתי את לבו וכו' (י. א) אם ה' הכביד את לבו של פרעה הרי ניטלה ממנו הבחירה ואם כן למה נענש על קשיות ערפו? התירוץ הוא שלא הכביד הקב"ה את לבו אלא כדי להחזיר על מכונו את שווי המשקל של בחירתו, שכן אחרי שראה פרעה את יד ה' באותות ובמופתים ניטלה ממנו הבחירה החופשית בין רע לטוב, איך לא יבחר בטוב לנכח גילויים כאלו? והיה הכרח עכשיו להכביד את לבו כדי שישׁוב להיות בבחירה.

ולמען תספר באזני בנך וכן בנך (י. ב) אמר לו הקב"ה למשה אינני אומר לך הפעם באיזה מכה להכות את פרעה, אלא הריהו מסור בידיך לעשות בו כטוב בעיניך אני אשלים את רצונך ככל אשר תגזור, למען תספר משה באזני בנך וכן בנך כי עשיתי את רצונך ותגזור אומר ויקם לך, לחוש את ההשגחה הפרטית.
(חתם סופר)

את אשר התעללתי במצרים (י. ב) רש"י: התעללתי-שחקתי מלשון שחוק והיתול, נשאלת השאלה וכי שחוק והיתול היו המכות הלא היו חלאים רעים, אלא שההיתול והשחוק במצרים היה בימי עשרם וטובתם של המצריים והאמינו שחוסנם לנצח, גם בזה שפרעה עשה את עצמו אלוה, ובאמת העושר שמור לבעליו לרעתו, וכל הטוב והעושר הנחילוהו משמים רק כדי שיבואו בני ישראל וינצלו את מצרים ובכיות הים, זה שאמר הכתוב את אשר התעללתי במצרים בימי עשרם וגאונותם ואת אותותי אשר שמתי בם בימי פורענותם לפיכך חלילה לאיש לטעות ולהתפתות אף פעם ברשע וטוב לו צדיק ורע לו אלא וידעתם תמיד כי אני ה', נאמן הגמולות וכל הנראה הוא מהנראה בעיני בשר.

ולמען תספר וכו' וידעתם (י. ב) להוי ידוע שספור יציאת מצרים מביא לדעת את ה' לפיכך אמרו חכמים כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח - במה משובח? משובח בדעת.
(שפת אמת)

למען תספר וכו' (י. ב) אמרו חז"ל כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, מלשון משובח בנכסים ששבחו שכל המרבה לספר ביציאת מצרים שיסודו אמונה טהורה, הרי הוא פורה ורב ביהדותו בעמקי ההכנעה להשי"ת.
(רבי משה מקוברין)

ולא יראה לך חמץ (יג. ז) פירושו בלשון חכמים נראין דברי רבי הכוונה שלא יהיה נראה ונהנה אם יש לך איזה עבירה.
(אמרי חיים מוויזניץ)

אגרות קודש ממורנו ורבנו זיע"א

י"ג סיון תש"מ

הגאולה השלמה.

והיסוד של ההתעוררות דלתתא הוא, שיתעורר אצל עם ישראל הרצון השלם וההשתוקקות עד כלות הנפש להיגאל. וכל הצער והמכאובים של כלל ישראל הוא כדי שנגיע להשתוקקות הזאת. ואין איש אתנו יודע עד כמה מחכים למעלה לעת הרצון הזה. מחמת מיעוט ההשגה, ומחמת המסך המבדיל בינו לבין הקדושה. כי אין אנו מפקירים עצמנו למענה. וכל הפקריותנו היא למען טבענו שהננו קרובים אליו יותר, והגלות מתארכת עד אין קץ, ה' ירחם.

אבל אין לנו להתייאש, כי דווקא זמננו הוא הזמן המסוגל ביותר להתחזקות אמתית. וכל אחד יעורר את עצמו וגם את רעהו, עד שזה ידבק את כל כלל ישראל. עד שיערה ה' רוח עלינו ממרום, ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ, ויבוא לציון גואל ברנה במהרה בימנו, אכ"ר.

י"ג סיון תש"מ

הפחד הזה, כי אין לנו מושג מהבורא יתברך, כי הוא בלתי מושג. רק אנו מאמינים באמונה פשוטה כי לכל נברא יש בורא, והוא שורש חיותנו וקיומנו, ונצטוונו לירא מפניו יראת הרוממות של אין סוף ב"ה. וכדי שנוכח להרגיש הפחד הזה, שולח לנו הבורא סיבות שונות, כדי שעל ידם נוכל להשיג הפחד הזה, שהוא כולו אהבה. כי רק באהבתו וחמלתו עלינו לבל ידח ממנו נדח הוא מעוררנו, כדי שנוכח לטוב האמיתי שהוא הדביקות בו יתברך.

לכבוד...

מע"כ חקוק תמיד על לוח לבנו להזכירו בתפילת הרבים עם החברים אצל המקומות הקדושים והשי"ת יאזין לתפילותנו ויקבלם ברצון להפתח מעייני הישועה לכלל ולפרט, אכ"ר.

ועתה, אין לנו לבקש אלא את שורש האחדות של כלל ישראל, שכולנו נתאחד באחדות אמתית. שזהו ההתעוררות דלתתא הנכספת, שאינה יכולה לבוא אלא על ידי הכנעתנו המוחלטת ושלימות הביטול, בבחינת "חוצפא כלפי שמיא מהניא" (סנהדרין קה.). היינו שאנו מבררים ע"י כך שאין לנו שום אחיזה עצמית של הפירוד, אלא שבים אל השורש של יסוד חיותנו וקיומנו, שהוא חיותו של השי"ת. וכל מהותנו היא הבחירה, להתחזק לראות נכוחה מך ערכנו דלותנו ושפלותנו, ותו לא.

או אז יפתחו שערי הרחמים לרווחה, להשפיע את השפע הרב שהובטח לנו על ידי עבדיו הנביאים, ויוחש פדות נפשנו, ותתנוצץ אור

לכבוד...

במכתבך אתה מתלונן על כל מיני פחדים ועצבות של אחותך, ונטיה של מרה-שחורה אצלך לפעמים, שהם דברים המעכירים את דעתו של אדם, וגוזלים מהם את מנוחת הנפש וחדוות החיים, וגורמים ליסורי נפש בלתי ניתן לשער.

ובאמת כל פחד שבא לאדם, אין זה אלא שמרמזים לו מלמעלה שיתעורר על פחד ה', כי "מה ה' אלוקיך שואל מעמך - כי אם ליראה" (דברים י, יב). ומפאת היותנו נתונים בתוך גוף עכור אי אפשר לנו להשיג מהות

ממנו עול דרך ארץ ועול מלכות זרה, שהוא הפחד השוא, והעצבות העקרה שאינה מולידה שום דבר, ומסמאת עיני השכל ואור הנשמה.

וצריכים על כך התגברות נוראה כגבורת הארי. ואף אם נופלים אלף אלפי פעמים - סומך נופלים ה'! ומעצם נפילתו מתבהר לו מיהו הסומך שלו, זה שבראו יש מאין, ומבקש להיטיב לו את החיים הנצחיים.

י"ג סיון תש"מ

בלי שום לבוש. ויבקש רק את ההכנעה המוחלטת, ע"י שיקבל את הבהירות של חסרונותיו ופגמיו. ולא יתיימש מזה כלל, וגם לא יפול רוחו, אלא להיפך, ישמח שזכה שמראים לו הדרך איך להתקרב אליו, ולהיות גלוי לפניו בלי שום מסך המבדיל בינו לבין קונו. ועל זאת צריכה להיות תפילתו של אדם, שכל יגיעותיו שהוא מתייגע לא יהיה לשווא, כמו שאנו מתפללים "למען לא ניגע לדיק ולא נלד לבהלה". ועבודתנו תגיענו לקנין החיים הנצחיים האמיתיים והשלמים.

כדי להרגיע את כאביו מן מחלת האולקוס על הקיבה, יראה להיזהר מלאכול מאכלים שיש בהם שומן, או מאכלים המגרים כגון דברי מליחה וכדו'. ויאכל דברים הקלים לעיכול, כגון מיני ירקות מבושלים או מאכלי חלב בלתי שומניים, ויאכל במתינות, ויאכל כמה פעמים ביום בשיעורים לא גדולים - ושב ורפא לו.

כמה טוב לו להיות רגיל בקריאת מזמורי תהלים על הסדר, ויגיד י"ג מזמורים בכל יום על הסדר, וחוזר חלילה. וכן כדאי מאד שילמד הספר "מסילת ישרים" וספר "עבודת ישראל" להרב המגיד מקוויניץ זלה"ה.

ואאחל לו שהשי"ת ישפיע עליו שפעו הטוב,

וזה כל האדם ועיקר תכליתו - לתקן מידותיו ולהפכם לטוב, וצריך לעבוד על זה משך כל ימי חייו, כדי שלא יהנה בבחינת "נהמא דכיסופא", שזהו בושה נוראה ונצחית אשר אוהב נפשו ימאס בה.

וכדי להגיע לכך, אין לנו אלא את התפילה והזעקה מקירות הלב - שנוכה לעמוד בהבחירה הזאת, שלא ניגע לדיק חיינו. וזהו קבלת עול מלכות שמים שעל ידה מעבירים

לכבוד...

הנה זה זמן כביר מאז שקיבלתי את מכתבו ובו המיית נפשו ע"ד דרך לימודו ועבודתו את בוראנו יתברך שמו, וכן מְתַנֶּה את מצבו ממחלת כיס הקיבה הסובל ממנה צער רב, ה' ירחם.

והנה מבקש הוא במכתבו לדעת איך מגיעים ללימוד 'תורה לשמה'? והאמת יורה דרכו, שאין לנו מושג מה זה תורה לשמה. כי אם מרגיש האדם שזכה ללימוד תורה לשמה, הרי זה ההפך מתורה לשמה. כי כל רגש האדם רחוק מאד מעצם טבעו מלהשיג תורה לשמה, ולא יזכה לדעת זאת גם כן, כי "תכלית הידיעה שנדע שלא נדעך".

אלא הלימוד הנכון הוא שיהיה לו הפחד הגדול שלא יפגום, וישכח את המְנַפָּה אותו ללימוד תורה ה' תמימה. וישמח שמחה גדולה אם יזכה לפתוח את הגמרא וללמוד בה מאמר אחד, שורה אחת, או אות אחת. אם יכוון דעתו וליבו שעל ידי לימוד האות האחת הזאת הוא מקבל קשר עם בוראו - נותן התורה!

וכדי להגיע למדרגה הזאת, הוא צריך להיות מופשט מכל וכל, בלי שום רצון אחר. וזה עבודה ויגיעה עצומה על משך כל חייו של אדם, עד שיזכה להגיע לדעת האמיתי שאין לבקש שום מדרגה אלא זאת: להיות דבוק בו

המשך פנינים יקרים

ויגרש אותם מאת פני פרעה (י, יב) מכאן חיוזק גדול לעובד ה' בראותנו שקודם הגאולה הורע ונעשה צר מאד. ולמרות גודל ההסתר יש להתחזק כי ללא ספק אחרי הסבל והצרה תבוא ההרווחה, כי לה' הישועה.
(רבי חנוך צבי מבנדיין)

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב (יא, ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ, אין צורך ליהודים בחריצות ובפקחות ותורה אלא כלב לשונו, יהיה פיה ולבך שווים בתפלה, חדל לך מן הקנוניות ואז אני מבטיח לך שתשכיל ותצלח.
(רבי מאיר מפרמישלאן)

ואכלתם אותו בחפזון וכו' (יב, יא) בספרי חסידות מוסבר מעם החפזון, משום שבני ישראל שקעו במ"ט שערי סומא ואם יתמהמהו ברגע האחרון כולם ידרו לטמיון. לשם כך צריך זירוז בכל מצב. והנה הכלל ידוע כשם שכל צמיחה חדשה מותנית ברקבון, כך גם גאולת ישראל מותנית מניצוץ קדוש משער החמשים. לכן טעון חפזון.
(רבי שמואל מסלונים)

בכל מושבותיכם תאכלו מצות (יב, ז) מעם שנצטוונו לאכול מצה לפי שהמצה כל זמן שבועטין בה אינה מחמיצה, כך ישראל כל זמן שסופגים בעיטות ויסורים בעולם הזה הכל הוא לטוב להם לכל יחמץ לבבם.
(רבי משה מקוסוב)

ולקחתם אגודת אוזב וטבלתם בדם ... והגעתם אל המשקוף (יב, כב) אפילו אם תהא בשפל המדרגה כמו האזוב אלא שתהיו מאוחדים באגודה אחת באהיה ורעות וטבלתם בדם ותהיו מוכנים למסירות נפש כי הדם הוא הנפש, או אז והגעתם אל המשקוף מובטח לכם שתגיעו למדרגה הנעלה שבמדרגות ותזכו למדת הרחמים בחינת השקיפה ממעון קדשך.
(רבי יחזקאל מקומיר)

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך (יג, ט) התפילין באים לרמוז על אהבת הקב"ה ויחודו והם נקראים טוטפות שהוא כינוי לתכשיט. אנו קושרים התפילין בזרוע לתכשיט יקר שאדם קשרו בזרוע מפני החיבה העזה שמחבבו.
(רבי שלמה בן אדרת)

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך (יג, ט) תפילין מלשון פלילה ויכוח, מפני שהן אות ועדות לכל רואנו שהשכינה שורה עלינו דכתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ודרשו חז"ל אלו תפילין שבראש, הוא אמת וממנה יראים האומות.
(רבי יואל סירקיש - הב"ח)

והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך (יג, ט) אימתי פשטה מצות תפילין בישראל בראשונה ? בליל הפסח אחרי שסיימו לאכול את פסחיהם עדיין נותרה להם שהות מרובה עד זמן יציאתם, ואז אמר להם משה פרשת קדש לי כל בכור והזהירם על התפילין ומיד הלכו והתקינו לעצמם תפילין מעורות הפסחים ומגדיהם, מכאן ואילך היו הולכים מעוטרים כל עת מצוותן.
(רבי יהושע לייב דיסקין מבריסק)

ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו (יג, טו) מה מלמדנו שהקשה פרעה לשלחנו ? אלא אם לא היה משלחנו מתוך לחץ היה נחשב כאילו קבלנו האפשרות לצאת ממצרים כנדבת לבו של פרעה. והיתה בושה בשבילנו לספר זאת לדורות. אבל עכשיו שהוציאנו הקב"ה מתחת ידו של פרעה בכח גדול ובזרוע נטויה שבח גדול לנו ומצוה לספר זאת לכל הדורות עבדים היינו ויוציאנו...
(רבי מגדל מוישיבה)

כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים (יג, טז) יציאת מצרים נותן לנו המהות של חרות כמו שאומרים בתפלת העמידה חג המצות זמן חרותנו, ומאז יש עליות וירידות בכלי המצוי פוטנציאל חשובה עד שקבלתנו את התורה בשבועות ונהייתנו לומדי תורה ומקיימים כאמור חג הסוכות הזה זמן שמחתנו. וכך היה בחפוש של אברהם אבינו ע"ה.

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050
☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477
ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

